

Szovjet milícia - magyar malícia ⁽¹⁾

Szarkasztikus humor a pulpitus előtt

„Dolgozotok, dolgozotok, mert végem van, családos ember vagyok és hazaárlásból tengetem életem. Most vagyok először miniszter, hagyjatok lennem továbbra is. Tekintsétek a 20 szovjet hadosztályt és becstelenségben megöszült fejemet. Ha nem dolgoztok, az oroszok még majd kimennek, s akkor mi lesz velem. Számítok rátok, támogassatok. Vegyétek fel a munkát és dolgozzatok.”

Gaálné Barcs Eszter - Pálfi László

Bevezetés

Az alábbi, forrásközlésünkben közzétett nyomtatvány egy 1957. évi február 18-ai házkutatás során került elő, de szövegezése nem ismeretlen a forradalom röpirataival foglalkozó kutatók számára. Az OSZK *Kisnyomtatványtár 1956-os különgyűjteményének* anyagában, illetve a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár 1956-os röpiratgyűjteményéből készült forráskiadványban különböző változatait olvashatjuk.

Forrásközlésünk egy, a *népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban való tevékeny részvétel* büntetőjogi per anyagához kapcsolható: a bizonyítékul szolgáló írást (**Lásd az 1. számú forrást!**), illetve az eljárás során ezzel kapcsolatban lejegyzett állításokat (**Lásd a 2. számú forrást!**) tartalmazza. Az ügyben szereplő nyolc vádlott mindegyike az 1956-os ráckevei eseményekhez köthető.

Az 1956. október 23-ai események hatása 26-ára érkezett el Ráckevére. A lakosság azon része, amely meg akarta torolni korábbi sérelmeit, az utcára tódult és ostrom alá helyezte a tanács végrehajtó bizottságának és a rendőrségnek az épületét. A rendőrség és az ÁVH helyi állománya Kiskunlacházára, a Magyar Néphadsereg helyi laktanyájába menekült. A tüntetéseken a nemzeti trikolór mellett előkerült a Kisgazdapárt zászlaja, a tömeg estéig a Kossuth-nótát, a Szózatot és a Himnuszot énekelte, majd a többség éjszaka hazatért.

Az elkövetkező napokban -a forradalom és a nemzeti ellenállás támogatására felkészülve- összegyűjtötték az elmenekült rendőrök és államvédelmisk hátrahagyott fegyvereit, amelyeket szétszították a Nemzetőrség helyi tagjai között.

A forrásközlésben szereplő pamfletet az ügyész a ráckevei események miatt indult eljárás 1957. november 22-ei tárgyalásán mutatta. Az *izgató tartalmú kijelentéseket tartalmazó* röpiratot az I. rendű vádlottként érintett személy ágyában találták. A leírás szerint kockás papírra, ceruzával vetett sorok voltak. A bírósági aktában ennek géppel írt másolata található.

A röpirat feltételezett szerzője a per I. rendű vádlottja volt. Korábban a Kisgazdapárt ráckevei titkári posztját töltötte be, így jobboldalinak, azaz rosvott múltúnak minősült. Az ítélethozatal idején foglalkozásaként a (felesége földjén) gazdálkodó kitélt tüntették fel.

A dokumentum keletkezéséről a vádlott elbeszélése alapján a következőket tudhatjuk meg. Budapestről diákok érkeztek, hogy élelmiszert és pálinkát vásároljanak. Egyikük elkezdte írni a röpcédulát, amit a vádlott folytatott: az írást tehát fele részben vallotta magáénak. A röpiratot a vádlott felesége dobta az ágyra, és az véletlenül csúszott be a takaró alá. A vádlott nem érezte magát bűnösnek.

Az ügyész a röpirat bemutatásával kiterjesztette a vádat. A vádlott ügyvédje - a kiterjesztett vád és a bizonyítékok beszerzésének szükségessége miatt - kérte a tárgyalás elhalasztását. Az ügyész hozzájárult a tárgyalás elnapolásához, és tanúkihallgatást kért az ügyben. Az eljáró bírósági tagok zárt tanácskozásban meghozott végzésükben viszont elutasították a védői indítványt. Eszerint elég hosszú időre tűzték ki tárgyalási hatánapot, és a védelemnek módja lett volna a bizonyítékok beszerzésére és a felkészülésre.

A röpirattal kapcsolatos leírás e tárgyalási napon kívül az ítéletben is szerepel. Elgondolkodtató, hogy miért csak egy másolat található az iratcsomóban? Az ún. 1956-os perek esetében gyakoriak a különböző típusú melléklet tartalmak, akár egy-egy füzetben leírt versek, különböző nyomtatványok formájában. Ezek eddigi tapasztalataink alapján eredeti formájukban kerültek a bírósági aktákba.

Ebben az esetben az eredetileg ceruzával, a vádlott saját kezével írt példány sem lett volna egyébként bizonyíték a szerzőségére, hiszen a szövegváltozatok - a fennmaradt röpiratokból kiindulva - közkézen forogtak 1956. november 4. után, elsősorban a főváros területén. Egy-egy „gondolatmorzsa” köthető esetleg az ügy I. rendű vádlottjához.

A Pest Megyei Bíróság 1957. december 31-én hozott ítéletet: egy év és hat hónap börtönre büntette az I. rendű vádlottat. Elítélésének alapjául az tény szolgált, hogy 1956. november 28-án ráckevei községi tanács VB elnökévé választották, és funkcióját el is látta. Tisztségéből adódóan közreműködött egyes tanácsi dolgozók leváltásában, és megakadályozta a rendőrség visszatérését.

Enyhítő körülményként értékelte a bíróság büntetlen előéletét, illetve a rend és a nyugalom helyreállítása, a személy és vagyoni biztonság megteremtése terén elért pozitív eredményeit. Megállapították, hogy a vádlott cselekményeire a törvényben megállapított börtönbüntetés legkisebb mértéke, az öt esztendő túl szigorú lenne, ez nem felelne meg a büntetés céljának, így az enyhítő szakasz alkalmazásának helyet adtak. Az ítélet kiszabásánál már nem vetődik fel a nyomtatvány bizonyítási szerepe. A büntetést a fellebbezések elutasításával a Legfelsőbb Bíróság helybenhagyta.

1959. április 4-én a Pest Megyei Bíróság a NET közkegyelem gyakorlásáról szóló 1959. évi 12. számú törvényerejű rendelete alapján az elítéltet kegyelemben részesítette, és mentesítette a szabadságvesztés büntetés végrehajtása alól.

A röpirat tartalma önmagáért beszél. Szatirikus jellegű, több helyen utal a létrejött hatalom idegenszívűségére és a munkások körében is nagyfokú elutasíttóságára. A Kádár-rendszer az általa vezetni kívánt „társadalmi osztályok” tagjait Kádár-kolbásszal lakatta jól.

Bevezetőnkben egy az 1956-os eseményekkel összefüggő cselekmény bírósági eljárásának részleteit ismertettük, kitérve a Ráckevén 1956 októberében történetekre. Egyúttal pedig a jogszolgáltatási iratokban fellelhető érdekes mellékletekre is szeretnénk felhívni a figyelmet.

A forrásszövegek elírásból adódó hibáinak javításával, de a dokumentumok eredeti fogalmazásmódjának és helyesírásának változatlanul hagyásával közöljük az alábbi forrásokat.

Források

1.

Másolat

Felhívás a hazaárulókhoz, terroristákhoz, népgyilkosokhoz .

Országunkban közel 10 millió függetlenségre és szabad gondolkodásra elszánt forradalmár bujkál. A letűnt arisztokrácia negyedeiben így pld. Csepelen és Újpesten több tízezer volt földesúr, tőkés, tábornok és bíboros sáncolta el magát, akik születésüktől kezdve mindmáig következetesen munkásoknak álcázták magukat. A banditák garázdálkodása miatt 5-6 munkás maradt csak okvetlen az országban, akik a minap kormányt alakítottak és örömmel jelentjük, hogy a kormány egyre bátrabban zárkózik fel önmaga mögé. Éljen Kádár János, aki megteremtette a magyarság egységét, önmaga ellen. Munkás Paraszt Kormány felhívása. Keresünk minden házkörüli szolgálatra alkalmas miniszterelnököt.

•1. Feltételek:

- a.) Munkás áruló családból való származó .
- b.) Fejlett politikai tájékozatlanság.
- c.) Elvhűség. (gerinces jellem szükségtelen)
- d.) Szovjet állampolgárság (magyar nyelvtudás előnyös)

Önéletrajz beküldendő (Hruscsov, Bulganyin).

•e.) Politikai bürokrácia (Vörös Kereszt).

•f.) Magyar Szocialista Munkás Pártba jelentkezni lehet nálam, Kádár Jánosnál. Több jelentkező esetén nagy gyűlésünket Vérmezőn tartjuk s felveszünk mindenkit, aki híven követi Szovjetunió irányvonalát, és önzetlenül kész minden megalkuvásra és hazaárulásra. Cím szovjet tankok utcája. Lásd Kádár taxik ...

Felhívás a magyar néphez.

Dolgozatos, dolgozatos, mert végem van, családós ember vagyok és hazaárulásból tengetem életem. Most vagyok először miniszter, hagyjatok lennem továbbra is. Tekintsétek a 20 szovjet hadosztályt és becstelenségben megöszült fejemet. Ha nem dolgoztok, az oroszok még majd kimennek, s akkor mi lesz velem. Számítok rátok, támogassatok. Vegyétek fel a munkát és dolgozzatok. Rákosi emlékének elűzésére elrendeltük, hogy ne legyen többé kopasz honvéd, elemi iskolák osztályzatának megváltoztatásával és ezer magyar ember [popup title="legyilkolásával " format="Default click" activate="click" close text="Egyes rölapokon a megjelölt szám 65 000 volt, kezdő mondatuk, címük pedig a következő volt: „Ezért halt meg 65 ezer magyar”. (HORVÁTH JULIANNA: Megy a rendszer... 2006. 29–30.) A KSH 1957. januári jelentése szerint az októberi 23. és január 16. közötti emberveszteség országos viszonylatban 2652 halott (Budapesten 2045) volt. <http://mult-kor.hu/cikk.php?id=34826> http://www.ksh.hu/statszemle_archive/viewer.html?ev=1957&szam=03&old=3&lap=14 [a letöltés ideje: 2014. szeptember 6.] "Jmáris tanúbizonyságot tettünk arra, hogy a magyar népet szolgáljuk.

Kádár Kormány

Jelzet: MNL PML XXV.-2.-b-1339/1957. - Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek. - Géppel írt, másolat.

2.

a.

Részlet a PMB B. 1339/13/1957-as számú ítéletéből

„[...] Az 1957. évi február 18. napján Sz. J. I. r. vádlott lakásán megtartott házkutatás során az ágyban elrejtve, az ügyész által a november 22-i tárgyaláson becsatolt, kockás papírra túlnyom részben a vádlott által ceruzával írt, Kádár Jánossal és a munkás-paraszt kormánnyal kapcsolatban gyalázkodó kitételeket tartalmazó „felhívás-t” találtak.”

b.

Részlet PMB B. 1339/9/1957-es számú jegyzőkönyvből

„[...] Ügyész kiterjeszti vádját Sz. J. I. r. vádlottal szemben ténybelileg, és csatolja okirati bizonyítékait, csatolja R. K. vallomását és egy röpiratot, melyet a házkutatás alkalmával találtak vádlottnál. A röpirat izgatató kijelentéseket tartalmaz.

Tanácselnök a kiterjesztett vádra vonatkozóan kihallgatja Sz. J. vádlottat.

Sz. J. vádlott nyilatkozata a kiterjesztett vádra vonatkozóan:

Vádat megértettem, bűnösnek nem érzem magam.

R. K. állítása valótlan, mert semmiféle izgatató tartalmú beszédet nem tartottam. A vörös zászló elégetése sem fedi a valóságot, mert ilyen cselekményt nem követtem el. Azt a kijelentést sem tettem, hogy legyőztük a vörös medvét. R. K-t nem is ismerem.

A rölapot Budapestről hozta egy fiatal. Az írás fele, azé, aki hozta, fele pedig az enyém. Akkor jött hozzám két ember mondták, hogy pálinkát akarnak vásárolni. Vásároltak is. Az egyik elkezdte írni a röpcédulát, azonban lassúnak találta, így én folytattam tovább az írást. A feleségem az ágyra dobta a rölapot, az véletlenül becsúszott a takaró alá, így történt, hogy a házkutatás alkalmával megtalálták. A házkutatást február 18-án tartották meg.

Ügyészi kérdésre vádlott: A N[emzeti]B[izottság]ban G. volt az adminisztrátor, S. S. volt adóügyi tisztviselő, G. csepeli munkás volt, ügyvéd volt a jogtanácsos, F. A. pedig a gépirónó.

A N[emzeti]B[izottság] közösen határozott. Két-három ülés volt, de hetente legalább egy alkalommal összeült a N[emzeti]B[izottság]. A határozatok gyűlésen születtek meg. Én személyesen nem intézkedtem .

I. r. vádlott védője kéri a tárgyalás elhalasztását, tekintettel a kiterjesztett vádra és bizonyítékainak beszerzésére.

Ügyész a tárgyalás elnapolását nem ellenzi, kéri tanúként kihallgatni R. K. ráckevei lakost a kiterjesztett vádra nézve.”

Jelzet: MNL PML XXV.-2.-b.-1339/1957. - Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek. - Géppel írt, eredeti.

Címkék:

[ÁVH](#) ^[2]

[Magyar Néphadsereg](#) ^[3]

[Kisgazdapárt](#) ^[4]

[bíróság](#) ^[5]

[Ráckeve](#) ^[6]

Kiadás: 14. évfolyam (2014) 6. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/szovjet_milicia__magyar_malicia.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/szovjet_milicia__magyar_malicia.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/avh>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-nephadsereg>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kisgazdapart>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/birosag>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rackeve>